

Resar Erik Andersson

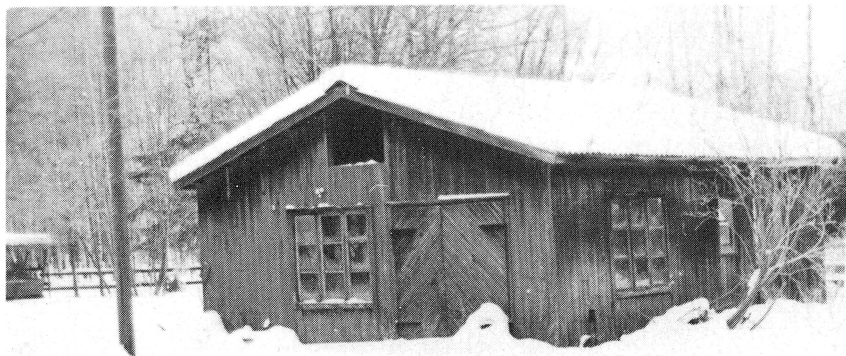

"Masnis Erik"
Resar Erik Andersson

Masnis Erik kallades han i dagligt tal och var född i den västra och nyaste av Masnisgårdarna i Gruddbo by på Sollerön. Född 1913 och uppväxt i självhushållningens tid, då allt vad mat hette producerades på den egna gården. I ladugården fanns tre kor och några kalvar, 4-5 får, några höns och ibland en hushållsgris. De små åkrarna var som på alla gårdar spridda på många ställen på ön. Modern Masnis Anna var också född på gården, där hon skötte hushållet, djuren och höll sina egna och andras barn i tukt och förmaning. Fäbodarna var i Gesunda och Norra Hållen där stugan delades med flera ägare bl.a. östra Masnisgården.

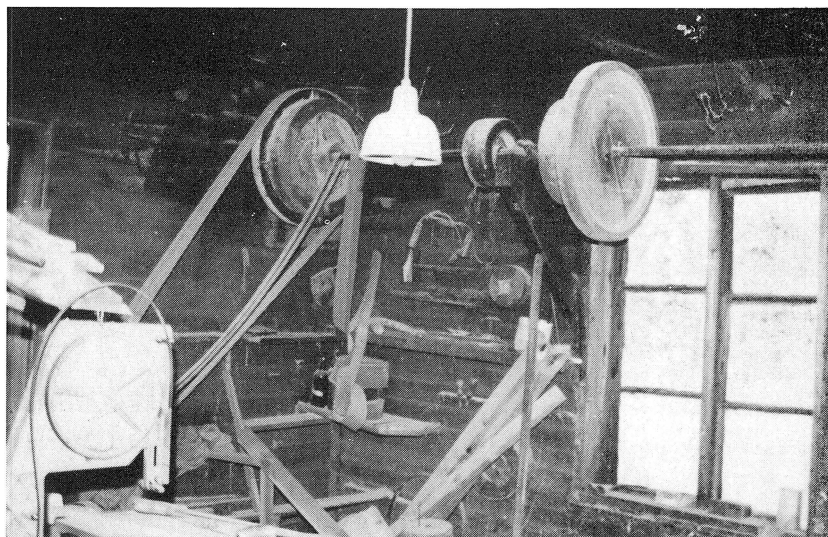

Snickarstugan

Smedjan

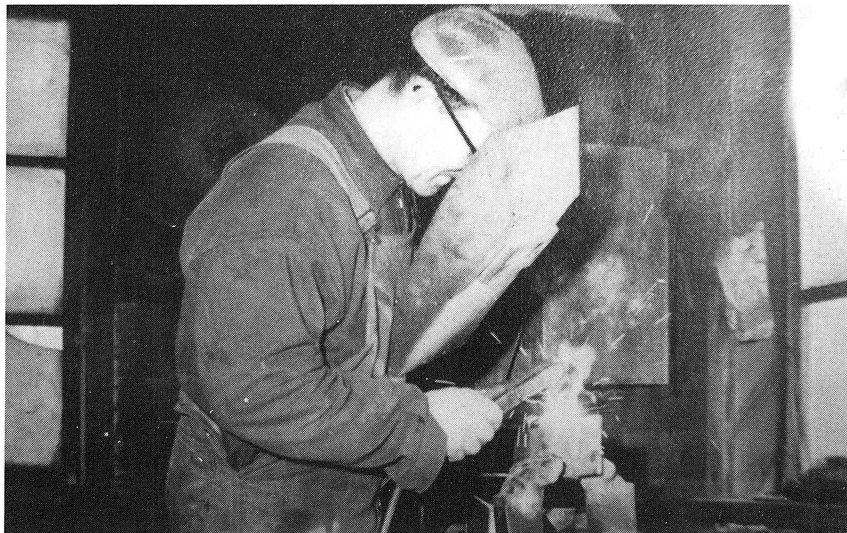
Fadern Resar Anders, kom till Masnigården från Utanmyra. Han var en duktig hantverkare, ofta anlitad vid byggnadsarbeten av olika slag, och i snickarstugan arbetade han ofta till sena kvällar för att göra färdigt olika arbeten. I snickarstugan gjorde han fönster, dörrar, skåp m.m. När mat eller kaffe var klart, skruvade Masnis Anna helt enkelt på propparna i mätarskåpet så att ljuset blinkade i snickarstuga eller smedja, och då visste karlarna att det var dags att gå in.

Axeln med de många remskivorna.

Högt upp vid taket på en av väggarna i snickarstugan finns fortfarande en märklig konstruktion med många remskivor i olika storlekar på en lång axel, en remskiva för varje maskin i snickarstugan. Genom att flytta remmar till olika remskivor kunde man driva sex olika maskiner med en enda motor. En kraftig bandsåg fanns där, för att kunna såga till profilen på de kälkar som tillverkades. En rikthyvel och en planhyvel fanns för att jämna till virket efter sågning eller bilning. Borrmaskinen drevs också med samma motor, fästad på en stolpe mitt i verkstaden, med den kunde håll borras för alla bultar som höll ihop kälkarna. Senare inhandlades en pelarborrmaskin som installerades i smedjan. Slipsten måste ju finnas till hands i ett snickeri, den stod under ett tak utanför väggen. En liten svarv stod vid ett fönster där många alster säkert sett dagens ljus, där gjorde Resar Anders bl. a. kavlar till

tunnbrödsbakningen i gårdarna i byn. Motorn som användes i snickarstugan bars ut och användes även när det var dags för vedsågning och vedklyvning på gården.

Erik vid svetsningsarbete.

Foto: Åke Sterner

Masnis Erik arbetade också i skogen tillsammans med de andra på gården för att få sin försörjning, först med huggning och senare mest körning. Vid 40-talets slut började Erik med smidesarbeten, en ny smedja byggdes bredvid den gamla, som snart revs. En smed från Malung "Valborgs Lars", som bodde i bagarstugan i Rysspärgård var hos honom i smedjan en tid och undervisade i smideskonsten och hur man gjorde skoningar till olika kälkar som många Sollerökarlar behövde för timmer och massavedskörning i skogarna västerut i socknen.

De flesta körkarlar som behövde nya kälkar till kommande vintrar, högg själva ämnen av björk ute på någon hackslog eller änge på sina ägor. Det skulle vara med en kraftig rot som hade rätta kroken för nosen på kälken. Från början höggs den så jämn som möjligt med en timmerbila, senare sågades den vid någon av klingsågarna i trakten eller hos Erik. När ämnet sedan kom till Erik sågades den rätta kroken till på bandsågen. Från början gjordes det bara kälkar i verksamheten, det var ju både fram- och bakkälkar på kördonen.

På 50-talet började Erik göra ett nytt slags körredskap, med kälke fram och med en fyrkantig ram som släpade efter kälken, släprede, som blev lägre att lasta på och stadigare att köra med. Efter många natters funderande kunde Erik räkna ut en bättre lösning för det bakre stakpartiet på släpredena, så att staken kunde fällas ner ledbart och smidigt, en liten vinkel som gick att vika för och en liten sprint i en kedja som låsning. Körkarlarna slapp på så sätt leta i snön efter en lös stake, som säkert var svår att hitta många gånger.

Under veckorna gjordes på beställning av olika körkarlar nya släpreden och kälkar, med ganska normala arbetstider, men till helgerna kunde det bli mycket övertid, då flera körkarlar kunde komma hem till ön med något som gått sönder och som de ville ha med sig tillbaka till skogen efter helgen. I de brådaste tiderna i verksamheten, hann inte Erik med själv utan flera Solleröbor hjälpte till med olika arbeten, bl. a. Hedlunds Oskar, Tromben, Glad Per m. fl. Alla kälkar och redan märktes med ett brännjärn där det med prydliga bokstäver stod RESAR ERIK ANDERSSON.

Erik var mycket hjälpsam, om något i vårt jordbruk hade gått sönder och han var hemma hjälpte han gärna till att reparera åt oss.

Skottkärror och trillor hörde också till produktionen. Tänk vilken komfort det blev när de järmskodda hjulen byttes ut mot gummihjul.

Ishockeyklubbor och bandyklubbor hjälpte han ofta till att såga fram ur en lagom krokig björkbit som ungdomar hämtat ute i markerna, och inte ville han ha betalt heller.

Erik vid en sportbil av äldre årgång.

Foto: Åke Sterner

Ända från ungdomsåren var Eriks bil- och motorintresse stort. Taxirättigheter och bil inköptes 1953 av Sol Gösta. Den första bilen var av märket Fraser, sedan följde De Soto, Ford och flera Volkswagenbussar. Erik hade många körningar med huggare och körkarlar, som ville hem på lördagar för att proviantera och sedan tillbaka till skogen igen på söndagskvällarna, körningar i ur och skur, i drivsnö som svallis, kort sagt i vilket väder som helst. Några år i slutet av 60-talet körde han också barnen till skolan här på ön. Taxirörelsen blev kvar till början av 80-talet. Då fanns ingen som ville överta rättigheterna så de gick in i Mora taxi.

Hos Haglöfs mek. verkstad i Mora arbetade han också i några år, innan han nådde pensionsåldern. Smidesarbetena slutade på 60-talet, taxirörelsen på 80-talet, rygg och ben var slitna efter det hårda arbetet i smedjan. Då började Erik åter i snickarstugan där han tillverkade många fina saker, trädgårdsstolar, bänkar, köksstolar m. m. varje dag tills krafterna tröt.

Jag minns ännu klart hur det lyste upp i täppan utanför fönstret, när jag på höst och vinterkvällar stod och såg mot smedjan där Erik arbetade till sena kvällen. Hur han med spjuveraktig blick fick oss småpojkar att plocka med oss fulla fickor med utbrända svetselektroder och borrhå. Hemma fick vi naturligtvis bannor för att vi drog hem skräp.

Ullas Arne